

ganizowania litewskiej wystawy archeologicznej w Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie spodziewamy się, że zakończy się ona sukcesem.

FROM THE HISTORY OF THE NATIONAL MUSEUM OF LITHUANIA

The history of the formation of the National Museum of Lithuania makes up a large part of the history of Lithuanian culture. The beginning of the museum goes back to the Museum of Antiquities founded on May 11, 1855, and the Archaeological Committee in Vilnius. The basis of the Museum consisted of culture historian Eustachy Tyszkiewicz's collection: coins, medals, old atlases, engravings, portraits, historical curiosities and a special library consisting of 3 thousand volumes. The museum settled in the aula of the university which was closed down after the uprising of 1831. The museum was opened to the visitors on April 29, 1856. Its purposeful display reflecting Lithuanian history gained soon a good reputation and became popular. Private persons donated 1.5–4 thousand exhibits yearly. Repressions which follow defeat of the 1863 uprising were painful to the Museum of Antiquities. A special committee formed by Vilnius general governor M.N. Murawjew's order on March 11, 1865 looked over the museum's collections (about 48 thousand items). In this way the first period of activity (1855–1865) of the Museum of Antiquity came to the end. Exhibits related to the Lithuanian history were selected, removed from the display and taken away in 1868 to the N. Rumiancev's Museum in Moscow. The museum's library served as a basis for the Vilnius Public Library. The Museum of Antiquities became a state museum, part of the library. The Vilnius Public Library and the Museum of Antiquities were opened to visitors on June 5, 1867. In 1915, when the German army was approaching Vilnius, more significant items of culture and art from the Museum of Antiquities were taken away to Russia.

In March of 1919 V. Mickevičius-Kapsukas government set up the Archaeological Committee and the Historical-Ethnographic Museum, based on the collections of the Museum of Antiquities and the Lithuanian Scientific Society. All exhibits taken away from Lithuania "for the sake of a certain policy or war", had to be returned. Jonas Basanavičius, appointed as director of the Historical-Ethnographic Museum, arranged the transfer of the collections to the premises of the Basilian monastery. In 1920 Vilnius was occupied by Poland, and the work was ceased. Polish museum workers failed to revive the Museum of Antiquities, and in 1922 the collections were given to the university, where they functioned as separate museums at appropriate departments (Natural, Archaeological). The collections were given to the Academy of Sciences, the Ethnographic and Historical Museums were formed in 1941. Outstanding museum worker, culture historian Vincas Žilėnas united both museums in 1952 and succeeded in reconstructing the structure of the Museum of Antiquities. In the period of political liberalization in 1954–1960 the work started by Jonas Basanavičius in 1919 was finished: the Lithuanian Historical and Ethnographic Museum was formed by joining a significant part of the old Vilnius collections. The part of the exhibits taken away to Russia was returned in 1956, 1966, 1967. In 1967 the museum settled in the centre of Lithuanian state, in the territory of Vilnius castles, in the former building of the New Arsenal. Thus the foundations were laid for the formation of the National Museum of Lithuania. Consistent work of expeditions, a regular search for the scattered collections enabled to assemble the largest Lithuanian museum collection.

The museum reconstructed the ideological museums of Atheism and Revolution in 1992. Their collections were organically absorbed by the museum's collections, and the formation of the National Museum of Lithuania was finished.

In 1952–1992 the museum was called the Lithuanian Historical and Ethnographic Museum. The museum was named the National Museum of Lithuania in 1992 because the museum stores the main collections reflecting the Lithuanian state history.

Lithuanian archaeological exhibits were first presented abroad in Pavia (Italy) in 1989 and received a great attention of specialists. Next exhibitions took place in museums in Duisburg and Regensburg (Germany) in 1992. We hope that this presentation in the State Archaeological Museum in Warsaw will be following success of the exhibition.

Eglė Gričiuvienė

DZIAŁ ARCHEOLOGII MUZEUM NARODOWEGO LITWY

W Muzeum Starożytności, założonym w 1855 r. przez Eustachego Tyszkiewicza, jako jeden z pierwszych powstał dział archeologii. Zapoczątkowały go znaleziska pozyskane przez E. Tyszkiewicza w trakcie prowadzonych w latach 1837–1855 prac wykopaliskowych na cmentarzyskach kurhanowych oraz zabytki podarowane przez licznych ofiarodawców. W ciągu pierwszego dziesięciolecia swego istnienia Muzeum zgromadziło 2300 eksponatów archeologicznych, wśród których 13 stanowiły kamienne siekiery, przeszło 1000 sztuk przedmioty brązowe, a około 500 żelazne. Niestety, większość tych znalezisk nie miała metryk.

W latach 1884–1902, kiedy kierownictwo Muzeum Starożytności objął wybitny ówczesny archeolog F. Pokrowski, ożywiła się działalność Działu Archeologii. W 1885 r. zbiory Muzeum liczyły 11733 eksponaty. IX kongres archeologów Rosji, który odbył się w Wilnie w 1893 r., uaktywnił miejscowe badania archeologiczne. Do Muzeum trafiały nie tylko pojedyncze znaleziska, ale także materiały z badań niektórych stanowisk z epoki kamienia z południowo-wschodniej Litwy oraz z badań cmentarzysk, w tym kurhanowych, prowadzonych przez E. Woltera, F. Pokrowskiego i P.S. Rykowa.

Zbiory, które nie uległy zniszczeniu w latach I wojny światowej, zostały przydzielone katedrom działającego znów Uniwersytetu Wileńskiego. W oparciu o eksponaty Muzeum Starożytności w 1933 r. powstało muzeum uniwersyteckie z działami archeologii Egiptu oraz malarstwa. Jego zasoby były uzupełniane materiałami wykopaliskowymi z badań archeologów Uniwersytetu pod kierunkiem H. Cehak-Hołowiczowej.

Zbiory Muzeum Archeologii i Etnografii Uniwersytetu oraz Litewskiego i Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk działających w Wilnie zostały przekazane w 1941 r. Litew-

skiej Akademii Nauk. Znalazły się tutaj kolekcje Michała Brensztejna, Wandelina Szukiewicza, Antoniego Zaborskiego, Platerów, Hugo Scheu. Po II wojnie światowej Dział Archeologii obejmował prawie 15000 eksponatów.

Obecnie do Działu Archeologii trafiają przeważnie duże zespoły pochodzące z systematycznie badanych stanowisk. Szczególnie zwiększyła się liczba zabytków archeologicznych z epoki kamienia, pochodzących z różnych obiektów z obszaru całej Litwy. Badania terenowe prowadzone są przez archeologów z Instytutu Historii Litewskiej Akademii Nauk, Uniwersytetu Wileńskiego, Katedry Historii Litwy Wileńskiego Uniwersytetu Pedagogicznego, działu archeologii Instytutu Konserwacji Zabytków oraz przez pracowników Działu Archeologii Muzeum Narodowego Litwy. Archeolodzy z naszego Muzeum organizują co roku dwie ekspedycje: jedna bada osiedla epoki kamienia, druga – stanowiska epoki żelaza. Aktualnie w Dziale Archeologii zgromadzonych jest prawie 100000 eksponatów archeologicznych, nie licząc ceramiki z grodzisk, osiedli oraz ze Starego Miasta w Wilnie. Jest to najbogatszy na Litwie magazyn zbiorów archeologicznych. Najstarsze znaleziska pochodzą z X–IX tysiąclecia p.n.e., najmłodsze zaś z grobów z XVI–XVII w. oraz z warstwy kulturowej miast tego okresu. W oparciu o posiadane zbiory Dział jest podzielony na dwie sekcje: epoki kamienia i epoki żelaza, które pod względem ilości mają podobny zasób materiałów.

Wykopaliska przeprowadzone na najstarszych stanowiskach paleolitycznych i stanowiskach mezolitycznych w południowo-wschodniej Litwie przyniosły bogaty inwentarz krzemienisty. Po przebadaniu 40 osiedli w Šventoji (Połaga) zbiory Muzeum wzbogaciły się o unikatowe materiały organiczne z okresu neolitu. W Nidzie (Mierzeja Kurońska) znaleziono ponad 100000 fragmentów naczyń glinianych,